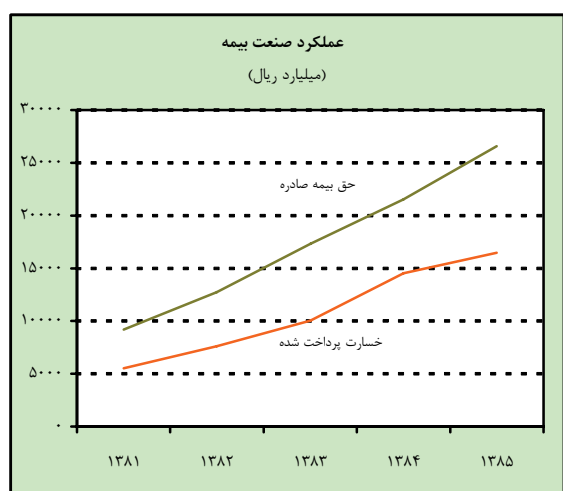

فصل شانزدهم

بیمه^(۱)

عملکرد صنعت بیمه کشور^(۲) در سال ۱۳۸۵ نشان‌دهنده تداوم روند رو به رشد شرکت‌های بیمه به ویژه شرکت‌های بیمه بخش غیر دولتی بود؛ به طوری که سهم شرکت‌های بیمه غیر دولتی از کل بازار بیمه (حق بیمه‌های تولیدی) در پایان سال ۱۳۸۵ به ۱۶/۳ درصد رسید. در سال مورد بررسی، فعالیت خدمات بیمه‌گری شرکت‌های بیمه در زمینه انواع متداول بیمه موجب شد تا براساس ارقام مقدماتی، ارزش افزوده خدمات بیمه‌ای کشور به قیمت‌های جاری با ۱۸/۴ درصد رشد نسبت به سال قبل به ۸۸۰۸/۰ میلیارد ریال و به قیمت ثابت سال ۱۳۷۶ با ۳/۸ درصد رشد به ۱۶۸۵/۰ میلیارد ریال برسد. روند صعودی حق بیمه تولیدی در مقایسه با رشد نسبتاً ثابت جمعیت

کشور طی سال‌های اخیر موجب شده است تا شاخص حق بیمه سرانه کشور نیز از روندی صعودی برخوردار شود؛ به طوری که حق بیمه سرانه از ۳۱۴/۵ هزار ریال در سال ۱۳۸۴ با رشدی معادل ۱۹/۸ درصد به ۳۷۶/۹ هزار ریال در سال ۱۳۸۵ رسید. از این میزان، ۳۵۳/۸ هزار ریال (معادل ۹۳/۹ درصد) به سرانه بیمه‌های غیر زندگی و مابقی به سرانه بیمه‌های زندگی تعلق داشت^(۳).

در سال‌های اخیر، به علت فزونی رشد حق بیمه‌ها در مقایسه با رشد تولید ناخالص داخلی کشور، نسبت حق بیمه به تولید ناخالص داخلی با افزایش همراه بود. نسبت مذکور از ۱/۲۷ درصد در سال ۱۳۸۴ به ۱/۴۶ درصد در سال ۱۳۸۵ افزایش یافت. در سال مورد بررسی، این نسبت در بیمه‌های غیر زندگی معادل ۱/۳۷ درصد و در بیمه‌های زندگی برابر ۰/۰۹ درصد بود. شایان ذکر است در سال ۱۳۸۵، به شرکت بیمه غیر دولتی پاسارگاد مجوز فعالیت داده شد و این شرکت فعالیت خود را در تمام رشته‌های بیمه‌ای آغاز نمود.

۱۶-۱- عملکرد بیمه

بررسی میزان حق بیمه تولیدی و خسارت پرداختی تا حدودی نشان‌دهنده بازدهی شرکت‌های بیمه در هر رشته بیمه‌ای است. مقایسه این دو شاخص با تعداد بیمه‌نامه و تعداد خسارت، می‌تواند حجم فعالیت شرکت‌های بیمه را در هر رشته بیمه‌ای مشخص کند.

۱- مطالب این قسمت با استفاده از «سالنامه آماری صنعت بیمه کشور، ۱۳۸۵» از انتشارات بیمه مرکزی ایران تهیه شده است.
۲- صنعت بیمه کشور متشکل از بیمه مرکزی ایران (ناظر دولت در بازار بیمه و متولی بیمه‌های بازرگانی)، شرکت‌های بیمه دولتی (ایران، آسیا، البرز و دانا) و شرکت‌های بیمه غیر دولتی (صادرات و سرمایه‌گذاری، پارسیان، کارآفرین، سینا، رازی، ملت، امید، حافظ، توسعه، دی، سامان، نوین، امین، ایران‌معین و پاسارگاد) می‌باشد.
۳- حق بیمه سرانه، نشان‌دهنده میزان حق بیمه‌ای است که به طور متوسط هر نفر پرداخت کرده است و از تقسیم حق بیمه تولیدی صنعت بیمه بر جمعیت کشور به دست می‌آید.

۱۶-۱-۱- حق بیمه تولیدی^(۱)

در سال ۱۳۸۵، میزان حق بیمه تولیدی شرکت‌های بیمه اعم از دولتی و غیر دولتی معادل ۲۶۵۶۳/۴ میلیارد ریال بود که در مقایسه با سال قبل ۲۳/۴ درصد رشد نشان می‌دهد. رشته شخص ثالث با سهمی معادل ۴۳/۹ درصد همانند سال‌های قبل بیشترین سهم حق بیمه تولیدی از کل سهم بازار را داشت. پس از آن بیشترین سهم به ترتیب به رشته‌های بدنه اتومبیل (۱۳/۴ درصد)، درمان (۸/۸ درصد)، آتش‌سوزی (۷/۱ درصد)، زندگی (۶/۱ درصد) و مسئولیت (۴/۴ درصد) اختصاص داشت. در سال مورد بررسی، حق بیمه تولیدی شرکت‌های بیمه در خصوص سهم رشته‌های آتش‌سوزی، باربری، حوادث، بدنه اتومبیل، زندگی، هواپیما، حوادث سرنشین، شخص ثالث، درمان، مهندسی، پول، مسئولیت و نفت و انرژی با افزایش و سایر موارد با کاهش همراه بود. در میان حق بیمه رشته‌های مختلف، رشته‌های نفت و انرژی، پول، حوادث سرنشین، درمان، مهندسی، مسئولیت و شخص ثالث به ترتیب از بیشترین رشد در بین رشته‌های بیمه‌ای برخوردار بودند.

در سال مورد بررسی، شرکت‌های بیمه ایران و آسیا در مجموع سهمی معادل ۶۸/۳ درصد از کل حق بیمه‌های تولیدی بازار بیمه کشور را به خود اختصاص دادند. شرکت‌های بیمه غیر دولتی نیز در سال مورد نظر معادل ۱۶/۳ درصد از کل حق بیمه‌های تولیدی بازار بیمه را به خود اختصاص دادند. در این میان سهم شرکت‌های بیمه غیر دولتی پارسیان و ملت به ترتیب ۵/۶ و ۴/۱ درصد بود.

۱۶-۱-۲- خسارت پرداختی

در سال مورد بررسی، میزان خسارت پرداختی صنعت بیمه کشور ۱۶۴۶۶/۱ میلیارد ریال بود که در مقایسه با سال ۱۳۸۴ از رشدی معادل ۱۳/۳ درصد برخوردار شد. همانند سال‌های قبل بیش از نیمی از خسارت‌های پرداختی صنعت بیمه به میزان ۵۸/۰ درصد در رشته بیمه‌ای شخص ثالث پرداخت شد. بعد از رشته مذکور، رشته‌های بیمه‌ای بدنه اتومبیل، درمان و زندگی به ترتیب با ۱۵/۵، ۸/۵ و ۴/۴ درصد بیشترین سهم از خسارت‌های پرداختی بازار بیمه کشور را دارا بودند. در مجموع، ۷۵/۳ درصد از کل خسارت‌های پرداختی صنعت بیمه در سال مورد بررسی بابت پوشش ریسک‌های مربوط به رانندگی و اتومبیل (بیمه‌نامه‌های شخص ثالث، حوادث سرنشین و بدنه اتومبیل) بود. در این سال شرکت‌های بیمه دولتی ایران، آسیا، شرکت‌های بیمه غیر دولتی و شرکت‌های بیمه دولتی دانا و البرز به ترتیب ۵۱/۰، ۲۳/۷، ۱۰/۷، ۹/۱ و ۵/۵ درصد از کل خسارت‌های پرداختی بازار بیمه را به خود اختصاص دادند. در این میان سهم شرکت بیمه غیر دولتی پارسیان ۶/۲ درصد بود.

۱۶-۱-۳- ضریب خسارت^(۲)

ضریب خسارت صنعت بیمه کشور در سال ۱۳۸۵ معادل ۷۵/۰ درصد بود که ۳/۵ واحد درصد نسبت به رقم مشابه سال قبل کاهش نشان می‌دهد. ضریب خسارت صنعت بیمه کشور طی سال‌های اخیر با نوسان همراه بوده است. در سال مورد بررسی، ضریب خسارت بیمه شخص ثالث ۱۰۰/۴ درصد بود که در مقایسه با سال قبل ۰/۴ واحد درصد کاهش نشان می‌دهد. به طور کلی، ضریب خسارت رشته‌های کشتی، اعتبار، شخص ثالث، زندگی و بدنه اتومبیل بالاتر از ضریب خسارت بازار بیمه و بین ۷۸/۵ تا ۱۰۹/۰ درصد و ضریب خسارت سایر رشته‌ها کمتر از رقم بازار بیمه و بین ۱۸/۵ تا ۶۸/۳ درصد بود. مقایسه شرکت‌های بیمه از لحاظ ضریب خسارت نشان می‌دهد که شرکت‌های بیمه آسیا، ایران، دانا و البرز به ترتیب دارای ضرایب خسارت ۹۵/۳، ۷۶/۲، ۷۵/۸ و ۵۶/۸ درصد بودند. در بخش غیر دولتی نیز ضریب خسارت

۱- «حق بیمه تولیدی» شامل بیمه‌نامه‌هایی است که در سال مورد بررسی صادر شده باشند، اعم از اینکه اعتبار آنها به پایان رسیده یا نرسیده باشد.
 ۲- «ضریب خسارت»، حاصل نسبت «خسارت واقع شده» به «حق بیمه عاید شده» است. «حق بیمه عاید شده» شامل مجموع حق بیمه تولیدی و تفاضل ذخیره حق بیمه ابتدا و پایان سال است. همچنین «خسارت واقع شده» عبارت از حاصل جمع خسارت‌های پرداختی و تفاوت بین خسارت‌های معوق انتها و ابتدای هر سال است.

شرکت‌های بیمه امید ۱۱۴/۸ درصد، پارسیان ۷۰/۳ درصد، سینا ۶۳/۲ درصد، رازی ۶۲/۲ درصد، دی ۶۱/۵ درصد، کارآفرین ۴۸/۶ درصد، توسعه ۴۸/۰ درصد، ایران معین ۴۷/۶ درصد، نوین ۴۲/۱ درصد، ملت ۳۷/۳ درصد، صادرات و سرمایه‌گذاری ۳۳/۳ درصد، حافظ ۲۲/۱ درصد و سامان ۲۰/۵ درصد بود. شایان ذکر است کاهش ۳/۵ واحدی ضریب خسارت بازار بیمه در سال مذکور متأثر از کاهش این ضریب در شرکت‌های بیمه ایران، دانا، البرز، حافظ و سینا و در رشته‌های بیمه‌ای آتش‌سوزی، حوادث، حوادث سرنشین، شخص ثالث، درمان، کشتی و پول بود که در این بین، کاهش ضریب خسارت بیمه درمان تاثیرگذارتر از سایر رشته‌های بیمه‌ای بود.

۱۶-۱-۴- تعداد بیمه‌نامه

در سال ۱۳۸۵، صنعت بیمه کشور بیش از ۲۰/۸ میلیون فقره بیمه‌نامه صادر نمود که در مقایسه با سال قبل ۱۸/۳ درصد رشد نشان می‌دهد. از مجموع بیمه‌نامه‌های تولیدی ۳۸/۶ درصد به بیمه شخص ثالث اختصاص داشت. در مجموع، ۷۹/۵ درصد از کل بیمه‌نامه‌ها در این سال مربوط به بیمه‌نامه‌های اتومبیل (شخص ثالث، حوادث سرنشین و بدنه اتومبیل) بود. در این سال تعداد بیمه‌نامه صادره رشته مهندسی بیشترین رشد (۱۰۹۵/۳ درصد) را در بین رشته‌های بیمه‌ای دارا بود. بررسی آمار مربوط به تعداد بیمه‌نامه‌های شرکت‌های بیمه نشان می‌دهد که شرکت‌های بیمه ایران و آسیا به ترتیب ۴۸/۶ و ۲۲/۵ درصد از کل بیمه‌نامه‌های بازار بیمه کشور را صادر کردند. در سال مزبور، سهم شرکت‌های بیمه غیر دولتی از تعداد کل بیمه‌نامه‌های صادره ۱۶/۶ درصد بود که در مقایسه با سال قبل ۷۳/۷ درصد رشد داشته است.

۱۶-۱-۵- تعداد خسارت پرداختی

تعداد خسارت‌های پرداختی صنعت بیمه در سال مورد بررسی با ۱۴/۶ درصد افزایش نسبت به سال قبل به حدود ۳/۴ میلیون مورد رسید. رشته بیمه‌ای شخص ثالث با برخورداری از ۲۵/۰ درصد رشد نسبت به مدت مشابه سال قبل بیشترین سهم از کل تعداد خسارت پرداختی بازار (۴۲/۹ درصد) را داشت. پس از آن رشته بیمه‌ای درمان با ۱۷/۳ درصد رشد نسبت به مدت مشابه سال قبل، ۳۶/۴ درصد سهم از کل بازار را به خود اختصاص داد. با احتساب سهم رشته‌های بیمه‌ای بدنه اتومبیل و درمان، در مجموع رشته‌های بیمه‌ای چهارگانه فوق ۹۴/۳ درصد از کل تعداد خسارت‌های پرداختی بازار بیمه کشور را دارا بودند. بررسی آمار مربوط به تعداد خسارت‌های پرداختی شرکت‌های بیمه نشان می‌دهد در این سال شرکت‌های بیمه ایران و دانا در مجموع ۶۹/۶ درصد از کل تعداد خسارت‌های صنعت بیمه کشور را پرداخت کردند. همچنین در سال ۱۳۸۵، سهم شرکت‌های بیمه غیر دولتی از تعداد کل خسارت‌های پرداختی بازار بیمه ۹/۲ درصد بود که در مقایسه با سال قبل ۷۹/۵ درصد رشد داشته است.

۱۶-۲- شرکت‌های بیمه

در سال مورد بررسی، رتبه‌بندی شرکت‌های بیمه از نظر تولید حق بیمه در مقایسه با سال قبل تغییر نکرد و شرکت‌های بیمه ایران، آسیا، بخش غیر دولتی، دانا و البرز به ترتیب با در اختیار داشتن ۵۰/۸، ۱۷/۵، ۱۶/۳، ۸/۰ و ۷/۴ درصد از حق بیمه بازار به دنبال هم قرار گرفتند. در سال مذکور، از سهم شرکت‌های بیمه

عملکرد صنعت بیمه در سال ۱۳۸۵

درصد تغییر	۱۳۸۵	▲ ۱۳۸۴	
۲۳/۴	۲۶۵۶۳/۴	۲۱۵۲۹/۹	حق بیمه صادر شده (میلیارد ریال)
۱۳/۳	۱۶۴۶۶/۱	۱۴۵۳۵/۰	خسارت پرداخت شده (میلیارد ریال)
۳/۵-۱	۷۵/۰	۷۸/۵	ضریب خسارت (درصد)

ماخذ: سالنامه آماری صنعت بیمه کشور، ۱۳۸۵، بیمه مرکزی ایران
۱- تغییر در واحد است.

ایران، دانا، پارسیان، حافظ و امید مجموعاً ۶/۱ واحد کاسته شد و به سهم سایر شرکت‌های بیمه افزوده شد.

طی سال ۱۳۸۵، شرکت بیمه ایران به لحاظ حجم فعالیت همچنان سهم اصلی بازار را در اختیار داشت. در این سال حق بیمه‌های تولیدی شرکت‌های بیمه غیر دولتی، البرز، آسیا، ایران و دانا نسبت به سال قبل به ترتیب ۴۶/۴، ۳۳/۹، ۲۵/۶، ۱۸/۶ و ۴/۷ درصد

افزایش یافت. همچنین سهم شرکت‌های بیمه ایران، آسیا، بخش غیر دولتی، دانا و البرز از خسارت‌های پرداختی بازار بیمه به ترتیب ۵۱/۰، ۲۳/۷، ۱۰/۷، ۹/۱ و ۵/۵ درصد بود که در مقایسه با سال قبل سهم شرکت‌های بیمه ایران، البرز و دانا در مجموع به میزان ۵/۶ واحد کاهش و سهم شرکت‌های بیمه آسیا و بخش غیر دولتی به همین میزان افزایش یافت.

مقایسه شرکت‌های بیمه از لحاظ ضریب خسارت در سال ۱۳۸۵ نشان می‌دهد که در بین شرکت‌های بیمه، ضریب خسارت شرکت‌های بیمه امید، آسیا، ایران و دانا بیشتر از ضریب خسارت بازار بیمه بود. در سال مورد بررسی، ضریب خسارت شرکت‌های بیمه دولتی ایران، البرز و دانا و شرکت‌های بیمه غیر دولتی حافظ و سینا کاهش و ضریب خسارت بقیه شرکت‌های بیمه افزایش یافت.

۱۶-۳- دارایی‌ها و بدهی‌های شرکت‌های بیمه

در سال ۱۳۸۵، دارایی‌ها و بدهی‌های شرکت‌های بیمه با رشدی معادل ۲۴/۸ درصد به ۳۵۰۷۹/۰ میلیارد ریال رسید که علت عمده این امر، رشد بیمه‌گذاران و نمایندگان در سمت دارایی‌های شرکت‌های بیمه بوده است. در سال مورد بررسی، سپرده‌های بانکی کوتاه‌مدت و بلندمدت شرکت‌های بیمه به ترتیب با ۵۲/۹ و ۲۳/۲ درصد افزایش به ۲۱۷۱/۹ و ۶۰۰۸/۶ میلیارد ریال رسید. سرمایه‌گذاری‌های کوتاه‌مدت و بلندمدت انجام شده توسط شرکت‌های بیمه نیز به ترتیب با رشد ۲۳/۳ و ۱۷/۳ درصدی به ۵۷۶۴/۷ و ۱۶۸۱/۲ میلیارد ریال رسید. در سال ۱۳۸۵، شرکت‌های بیمه منابع سرمایه‌گذاری خود را بیشتر به سمت سرمایه‌گذاری‌های کوتاه‌مدت در مقایسه با سرمایه‌گذاری بلندمدت سوق دادند. در حالی که بدهی‌های جاری در سال مورد گزارش با ۴/۱ درصد رشد نسبت به سال ۱۳۸۴ روبرو بود، رشد بدهی‌های غیر جاری و ذخایر ۳۵/۳ درصد و حقوق صاحبان سرمایه ۱۷/۷ درصد بود.

خلاصه دارایی‌ها و بدهی‌های شرکت‌های بیمه (۱)

(میلیارد ریال)

درصد تغییر	در پایان سال		
	۱۳۸۵	▲ ۱۳۸۴	
			دارایی‌ها:
			دارایی‌های غیر جاری
۱۷/۲	۱۳۶۰۴/۷	۱۱۶۱۰/۹	دارایی‌های نامشهود
۲۰/۹	۷۹/۴	۶۵/۷	دارایی‌های مشهود
۱۲/۱	۳۹۰۲/۷	۳۴۸۰/۱	سرمایه‌گذاری‌های بلندمدت (۲)
۱۷/۳	۱۶۸۱/۲	۱۴۳۳/۱	سپرده‌های بانکی بلندمدت
۲۳/۲	۶۰۰۸/۶	۴۸۷۵/۶	اوراق قرضه دولتی و غیر دولتی
۸/۰	۴۳۳/۹	۴۰۱/۷	مطالبات بلندمدت
☐	۵۴۴/۱	۲۷/۱	سایر (۳)
-۲۸/۱	۹۵۴/۸	۱۳۲۷/۶	
۳۰/۲	۲۱۴۷۴/۳	۱۶۴۹۵/۳	دارایی‌های جاری
-۱۲/۴	۱۰/۶	۱۲/۱	موجودی کالا
۲۴/۶	۲۲۲۸/۷	۱۷۸۸/۷	حساب‌ها و اسناد دریافتی
۵۲/۹	۲۱۷۱/۹	۱۴۲۰/۷	سپرده‌های بانکی کوتاه‌مدت
۲۳/۳	۵۷۶۴/۷	۴۶۷۶/۵	سرمایه‌گذاری‌های کوتاه‌مدت (۴)
۳۵/۷	۶۳۲/۰	۴۶۵/۶	شرکت‌های بیمه داخلی و خارجی
۲۹/۱	۸۲۵۷/۳	۶۳۹۷/۷	بیمه‌گذاران و نمایندگان
۳۱/۰	۱۸۵۴/۱	۱۴۱۴/۹	موجودی بانکی و وجوه نقد
۷۳/۹	۵۵۵/۰	۳۱۹/۱	سایر (۵)
۲۴/۸	۳۵۰۷۹/۰	۲۸۱۰۶/۲	جمع دارایی‌ها = جمع بدهی‌ها
			بدهی‌ها:
			بدهی‌های جاری
۴/۱	۵۴۴۰/۲	۵۲۲۴/۵	بدهی‌های غیر جاری و ذخایر
۳۵/۳	۲۰۸۶۷/۳	۱۵۴۲۸/۱	حقوق صاحبان سرمایه
۱۷/۷	۸۷۷۱/۵	۷۴۵۳/۶	

ماخذ: بیمه مرکزی ایران

- ۱- شامل شرکت‌های بیمه غیر دولتی و دولتی می‌باشد.
- ۲- شامل سرمایه‌گذاری در سهام شرکت‌ها و مشارکت‌ها و سرمایه‌گذاری در پروژه‌های ساختمانی و مشارکت مدنی می‌باشد.
- ۳- شامل وام به کارکنان و سایر می‌باشد.
- ۴- شامل سرمایه‌گذاری در بورس و اوراق مشارکت می‌باشد.
- ۵- شامل سپرده اتکالی قبولی و پیش‌پرداخت‌ها (مالیات) می‌باشد.